

NA DANAŠNJI DAN

Данас је понедељак, 24. април. 2017. године

1533 Рођен је холандски државник Вилхелм I "Ћутљиви" од Оранжа (у српској историографији познат као Виљем Орански) , од 1579. први државни поглавар протестантске републике Уједињених Провинција Низоземске. У борби против Шпаније, која је Холанђанима силом натурала римокатолицизам, био је заповедник холандске револуционарне војске. Убио га је у јулу 1584. Балтазар Жерар, према налогу шпанског краља Фелипа II.

1731 - Умро је енглески писац Данијел Дефо. Објавио је низ литерарних дела, али му је светску славу донео роман "Робинзон Крусо". Остала дела: "Мол Фландерс", "Пуковник Џек", "Капетан Синглтон", "Роксана", "Дневник из године куге".

1792 - Француски капетан Клод Жозеф Руже де Лил написао је речи и мелодију касније француске химне. Песму компоновану као марш, према наруџбини градоначелника Стразбура, одушевљено су певали војници француске револуционарне војске на маршу из Марсеља у Париз, па је названа "Марсељеза". Као позната и опште прихваћена револуционарна песма, касније је прихваћена као химна републиканске Француске.

1815 - Рођен је енглески писац Ентони Тролоп, који је у великом броју романа реалистично описао грађански слој викторијанске Енглеске. Међу њима су најуспелији романи из циклуса о имагинарној покрајини Барсетшир, попут "Стражара", "Торњева Барчестра" и "Последње хронике Барсета", у којима се појављују исти ликови у различитим животним добима.

1833 - рођен је српски писац Марко Миљанов Поповић. Иако се описменио тек на прагу шесте деценије живота, створио је дело велике вредности. Учествовао је у борбама против Турака, у хајдучким акцијама, затим и на челу свог племена Кучи. Описменио се након повлачења, у 50. години, из јавног живота због неслагања с политиком кнеза Николе Петровића. Бележио је народна предања, лична искуства и запажања и успомене из свог живота и живота других ратника. Дела: "Примери чојства и јунаштва", "Племе Кучи у народној причи и пјесми", "Живот и обичаји Арбанаса".

1854 - Врховни суд САД је, после дуге парнице, пресудио да патент за шиваћу машину припада америчком механичару Елијасу Хоуу. Хоу је машину конструисао 1845. У Енглеској, где је покушао да пронађе финансијере, али су га изиграли бивши директор путујућег позоришта Ајзак Сингер са групом пословних људи који су помоћу његових нацрта произвели прве "Сингер" машине.

1856 - Рођен је француски маршал Анри Филип Петен, херој из Првог светског рата и победник над Немцима код Вердена, који се у Другом светском рату ставио на чело владе у Вишију. Сарађивао је са немачким окупационим властима и из уверења, због чега је по доласку Де Голових трупа осуђен на смрт, али му је због ранијих заслуга, казна замењена доживотном робијом, што се догодило и са лидером француских ројалиста, чланом Академије бесмртних, Шарлом Морасом.

1877 - Руски цар Александар II објавио је рат Османском царству зато што је одбило да испуни Лондонски уговор. Рат у којем је Русија тежила да избије на Босфор и Дарданеле и интервенише у Источној кризи изазваној устанком у Босни и Херцеговини 1877. завршен је у децембру 1877. руским освајањем Плевне, али је Турке спасла британска флота усидрена у Дарданелима, па је Александар II морао да се повуче.

1898 - Шпанија је објавила рат САД после америчког ултиматума Мадриду да се повуче са Кубе. Бројнија и боље опремљена америчка војска и морнарица брзо су поразиле Шпанце, починивши притом и мноштво ратних злочина над цивилима, посебно на Филипинима, а САД су мировним уговором отеле шпанске колоније Кубу, Филипине, Порторико и Гуам. При чему је Куба проглашена за независну државу, док су остале територије остале зависне од САД, Порторико и Гуам су то и данас.

1904 - Рођен је амерички сликар холандског порекла Вилхелм де Кунинг, утемељивач апстрактног експресионизма, који је четрдесетих година 20. века битно утицао на преображај сликарства у САД.

1905 - Рођен је амерички писац Роберт Пен Ворен. У његовом најпознатијем делу - роману "Сви краљеви људи" насликан је успон и пад политичара код којег су истовремено присутни и порок и врлина. Био је суптилан песник и поуздан тумач модерне књижевности. Остала дела: романи "Ноћни јахач", "На вратима неба", "Бујица", "Пећина", "Место где ваља доћи", "Брат змајевима", збирке песама "Једанаест песама на исту тему", "Обећања", "Инкарнације", "Одабране песме", есеји "Разумевање прозе", "Разумевање поезије", "Ко говори за црнца?", "Демократија и поезија".

1908 - Умро је српски правник и историчар Валтазар Богишић, професор универзитета у Кијеву и Одеси, академик. Израдио је "Општи имовински законик за Књажевину Црну Гору", 1888. на захтев црногорског кнеза Николе. Остала дела: "Правни обичаји у Словена", "Зборник садашњих правних обичаја у Јужних Словена", "Писани закони на словенском југу", "Напутак за описивање правнијех обичаја који у народу живе".

1916 - У Даблину је избио Ускршњи устанак Ираца који су прогласили слободну Ирску Републику, али су британске трупе за само седмицу дана сломили побуну и спровеле окрутну одмазду. Вође устанка су стрељане.

1934 - Рођена је америчка филмска глумица Ширли Меклејн, бриљантна комичарка, запажена и по драмским улогама. Написала је више књига аутобиографског карактера. Филмови: "Невоље са Харијем", "Апартман", "Слатка Ирма", "Добро јутро мистер Гудбар", "Артисти и модели", "Неки су дотрчали", "Време нежности" (Оскар).

1942 - Рођена је америчка филмска глумица и певачица Барбра Стрејсенд, посебно запажена у мјузиклима, али и као комичарка и драмска глумица а у зрелијим годинама и филмски режисер. Филмови: "Смешна девојка" (Оскар), "Хело Доли", "Што те тата пушта саму", "Девојка коју сам волео", "Звезда је рођена", "Јентл", "Принц плиме", "Огледало има два лица" (последња три је и режирала).

1945 - Америчка армија је у Другом светском рату ослободила заточенике немачког

концентрационог логора Дахау.

1950 - Створена је држава Јордан спајањем краљевине Трансјорданија и Палестине под јорданском окупацијом.

1955 - У индонежанском граду Бандунг окончана је афроазијска конференција 29 земаља, на којој су потврђени принципи деколонизације и стварања "трећег света" као алтернативе блоковима.

1967 - Совјетски космонаут руског порекла Владимир Михајлович Комаров погинуо је приликом приземљења васионског брода "Сојуз 1" због грешке у падобранском систему. То је био његов други космички лет: 12. и 13. октобра 1964. био је командант космичког брода "Васход".

1970 - Лансиран је први кинески вештачки сателит.

1971 - Совјетски космонаути успели су да се споје са летилицом без људске посаде, што је претходило изградњи прве свемирске лабораторије у орбити око Земље.

1990 - Источна и Западна Немачка одредиле су 2. јул као датум економског уједињења, као увод у потпуно уједињење двеју немачких држава 3. октобра 1990.

1991 - Влада Јужне Африке је саопштила да је постигла договор са Афричким националним конгресом Нелсона Манделе да до 30. априла 1991. ослободи све политичке затворенике.

1996 - Палестинска скупштина у избеглиштву избацила је из повеље Палестинске ослободилачке организације одредбу о уништењу Израела.

2003 - У Багдаду се предао Тарик Азиз, бивши заменик председника владе Ирака и 43. на америчкој листи најтраженијих 55 припадника обореног режима Садама Хусеина.

2004 - Кипарски Грци су се на референдуму већином од 75,8 одсто гласова изјаснили против плана Уједињених нација за уједињење Кипра, који су на паралелном референдуму кипарски Турци подржали са 64,9 одсто гласова.

2005 - Умро је бивши израелски председник Езер Вајцман, који је одиграо кључну улогу у постизању мировног споразума између јеврејске државе и Египта 1979. године.

2007 - Најмање 74 особе су убијене у нападу на једно постројење кинеске нафтне компаније "Чунгуан" у источној Етиопији, у покрајини Огаден. Међу убијенима је девет кинеских држављана и најмање 65 Етиопљана. Компанија "Чунгуан" се бави испитивањем налазишта нафте у том делу Африке.

2008 - Умро је Тристрам Кери, енглески композитор, творац електронске музике. Након студија на Оксфорду емигрирао је у Аустралију где је основао музички електронски студио по узору на онај који је претходно 1967. основао у Музичком краљевском колеџу у Лондону. Био је нека врста техничког мага и стајао је иза саундтрека чувене ББЦ серије " Др Who ". Керијев допринос музици 60-их 20.в. несагледив је, његов рад инспирисао је групе попут "Пинк Флојд", "Ху" или "Рокси мјузик".

(Танјуг)